

Nr 25.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1937 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 2 mars 1934 med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa jämte en i ämnet väckt motion.

I en den 26 februari 1937 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 175, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande, vid propositionen fogade

F ö r s l a g

till

förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 2 mars 1934 (nr 34) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa.

Härigenom förordnas, att förordningen den 2 mars 1934 med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa, vilken förordning gäller till och med den 30 september 1937¹, skall äga fortsatt giltighet efter sistnämnda dag till och med den 30 september 1940.

Till utskottets behandling har jämväl hänvisats en i anledning av propositionen inom andra kammaren av herr förste vice talmannen *Jeppson* väckt motion, nr 446, i vilken motionären hemställt »att riksdagen ville besluta att den i Kungl. Maj:ts proposition nr 175 föreslagna tilläggstullen för tulltaxenumren 122 och 281 höjes med kr. 5: — per 100 kg.»

Gällande tulltaxa upptager under nr 122 (stat. nr^o 290) druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap med tull av 23 kronor 50 öre för 100 kilogram. Dextrin och stärkelseklister ävensom appreturmedel, innehållande dextrin, stärkelse, glykos, växtslem o. dyl., upptagas i tulltaxan under nr 281 (stat. nr 620) med tull av 20 kronor för 100 kilogram.

¹ Se 1935:336.

I proposition den 1 februari 1934, nr 90, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen besluta att från och med den dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, till och med den 30 september 1935 vid införsel från utlandet av varor hänförliga till stat. nr 290 och 620 skulle, utöver enligt tulltaxan utgående tull, utgå tilläggstullar med respektive 6 kronor 50 öre och 5 kronor för 100 kilogram.

Såsom vid föredragningen inför Kungl. Maj:t framhölls, föranleddes detta förslag av den ogynnsamma utvecklingen av de inhemska produktionsförutsättningarna beträffande ifrågavarande varuslag, som blivit en följd av de till stöd för potatisodlingen vidtagna statliga åtgärderna, och borde de föreslagna tullförhöjningarna gälla lika länge som potatismjölregleringen, eller till och med den 30 september 1935.

Propositionen blev av riksdagen bifallen och förordning i ämnet, som utfärdades den 2 mars 1934 (nr 34), trädde i kraft den 5 i samma månad.

Genom beslut vid 1935 års riksdag ha ifrågavarande tilläggstullar för-
länats fortsatt giltighet till och med den 30 september 1937.

Kungl. Maj:t har i en till jordbruksutskottet hänvisad, numera av riksdagen godkänd proposition, nr 181, föreslagit fortsatta reglerande åtgärder beträffande tillverkningen och försäljningen av potatismjöl. I anslutning till vad sålunda föreslagits har föredragande departementschefen ansett nu ifrågavarande förordnings giltighetstid, som är begränsad till utgången av september månad innevarande år, böra utsträckas att gälla för samma tid som potatismjölregleringen eller till och med den 30 september 1940.

Såsom motivering för en ändring av förut berörda tilläggstullar har i motionen anförts, att priset å potatismjöl, som utgjorde råvaran för nämnda produkter, efter tilläggstullarnas införande stigit med ett belopp, som, därest till grund för beräkningen av detta pris lades det pris, vilket vore avsett att gälla från och med nästa kampanj, som började den 1 oktober 1937, skulle uppgå till omkring 5 kronor för 100 kilogram.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut har det pris, som innehavare av licens för tillverkning av potatismjöl skall i fråga om *potatis* som inköpes för framställning av stärkelse och är av för fabriksändamål normal kvalitet (frisk, samtagen och fri från grövre föroreningar) erläggas till leverantören, fastställt till följande belopp:

Tillverkningsår (1 okt.—30 sept.)	Pris per stärkelsepro- cent och hektoliter, fritt fabrik
1934/1935	13 öre
1935/1936	13 »
1936/1937 $\left\{ \begin{array}{l} 1/10-31/12 \\ 1/1-30/9 \end{array} \right.$ 1936	14 »
1937	14.5 »
1937/1938 $\left\{ \begin{array}{l} 1/10-31/12 \\ 1/1-30/9 \end{array} \right.$ 1937	16.75 »
1938	17.25 »

I fråga om försäljning av *potatisstärkelse* från producenterna och deras sammanslutning, Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a., hava förhållandena allt sedan hösten 1933 reglerats genom upprättade, av Kungl. Maj:t godkända avtal mellan statens potatismjölsnämnd och föreningen om inköp och försäljning av potatisstärkelse. Beträffande vissa av de priser å potatisstärkelse, som genom dessa avtal fastställts, må följande sammanställning lämnas; kronor per deciton.

Tillverkningsår (1 okt.—30 sept.)	Föreningens inköp av med- lem ¹		Föreningens försäljning			
			i allmänhet ²		till tillverkare av	
	prima	extra prima	prima	extra prima	glykos ³	dextrin ³
1934/35	26: 25	26: 75	28: 00—28: 75	28: 50—29: 25	26: —	28: 25
1935/36	26: 25	26: 75	28: 00—28: 75 ⁴	28: 50—29: 25 ⁵	26: —	28: 25
1936/37	27: 75	28: 25	29: 00—30: 00	29: 50—30: 50	27: —	29: 25
därav enligt avtalsändring, fastställd av K. M:t ^{14/3} 1937, avseende tiden t. o. m. 30 sept. 1937.			32: —	32: 50	30: —	32: 25

Enligt föreliggande uppgifter har införseln till riket av de varuslag, varom i förevarande proposition och motion är fråga, under åren 1931—1936 uppgått till härefter angivna kvantiteter och värden:

Å r	Stat. nr 290 Druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap		Stat. nr 620 Dextrin och stärkelseklistor; ävensom appreturmedel, in- nehållande dextrin etc.	
	ton	1,000 kr.	ton	1,000 kr.
1931	1,246	349	378	260
1932	710	236	301	235
1933	688	217	305	208
1934	734	223	452	300
1935	633	197	590	359
1936 ⁶	599	191	740	429

¹ Prisen avse vara, som uppfyller av statens potatismjölsnämnd fastställda kvalitetsfordringar i fråga om prima, resp. extra prima potatismjöl, samt gälla per deciton brutto för netto i prima nya jutesäckar fritt, efter föreningens val, fabrik, banvagn å närmaste järnvägsstation, å kaj vid närmaste hamn med reguljär ångbåtstrafik eller vid föreningens närmaste lagerlokal, dock att, därest transportkostnaden direkt från fabrik till leveransplats skulle överstiga 50 öre per deciton, föreningen betalar den överskjutande delen.)

² Prisen gälla vid försäljning brutto för netto, fritt, efter föreningens val, banvagn, kaj eller föreningen tillhörig lagerlokal, dock under vissa förutsättningar med rätt för föreningen att vid försäljning i allmänna marknaden tillämpa vissa bestämda pristillägg.

³ Cif respektive dextrinfabrikers hemorter.

⁴ Priset höjdes ^{11/3} 1936 till kr. 29: —.

⁵ » » » » » » 29: 50.

⁶ Preliminära siffror.

De anförda uppgifterna utvisa, att beträffande druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap importsiffrorna för åren efter 1931 ligga betydligt lägre än de för sistnämnda året samt att siffrorna från och med år 1934, då tilläggstull å varorna infördes, visat en ständig nedgång. I den nuvarande importsiffran ingår en ej ringa myckenhet sådana kvaliteter, vilka icke äro föremål för tillverkning inom landet och som enligt uppgift även i fortsättningen torde behöva importeras. I fråga om dextrin och stärkelseklister samt appreturmedel, hänförliga till stat. nr 620, har införseln under de senare åren däremot stigit.

Till belysande av den inhemska industriens utveckling på ifrågavarande område må anföras följande uppgifter över tillverkningens omfattning under åren 1931—1935:

Å r	Druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap		Dextrin samt appreturmedel, innehållande dextrin, stärkelse o. d.					
			Dextrin		Appreturmedel etc.		S u m m a	
	ton	1,000 kr.	ton	1,000 kr.	ton	1,000 kr.	ton	1,000 kr.
1931	2,500	915	525	247	421	166	946	413
1932	2,867	1,001	570	260	474	194	1,044	454
1933	2,773	1,018	656	282	405	187	1,061	469
1934	3,008	1,151	589	265	492	227	1,081	492
1935 ¹	3,389	1,370	613	273	517	293	1,130	566

Av dessa uppgifter framgår, bland annat, att den förut omnämnda nedgången i importen av druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap motsvaras av en uppgång i den inhemska produktionen. Jämväl de siffror, som avse dextrin och appreturmedel av ifrågavarande beskaffenhet, utvisa, trots importstegringen, en ökning av tillverkningen inom landet.

Enligt de preliminära siffrorna för införseln år 1936 skulle medelvärdet per kilogram hava uppgått för stat. nr 290 till 32 öre och för stat. nr 620 till 58 öre. Den sammanlagda tullen och tilläggstullen skulle sålunda motsvara för druv- och stärkelsesocker samt stärkelsesirap 94 procent samt för dextrin och till nr 620 hänförliga appreturmedel 43 procent av varornas importvärden.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet i anledning av motionen II: 446 emottagit utlåtanden av generaltullstyrelsen, statens potatismjölsnämnd och kommerskollegium. Kommerskollegium har vid sitt utlåtande fogat ett från Sveriges kemiska industrikontor mottaget yttrande och en skrivelse i ärendet från Svenska chokladfabrikantföreningen.

¹ Siffrorna för 1935, som är det senaste år, för vilket uppgifter finnas publicerade, äro endast preliminära.

Generaltullstyrelsen kan, oavsett den i motionen angivna stegringen av priset å potatismjöl, med hänsyn till uppgifterna om införseln och den inhemska produktionen av ifrågavarande varuslag samt då en höjning av råvarupriset enligt nu gällande ordning är beroende på prövning av Kungl. Maj:t, för sin del icke för närvarande tillstyrka vidtagandet av en sådan åtgärd, varom i motionen hemställas.

Statens potatismjölnämnd anför:

»I samband med behandlingen av frågan om det pris, som under kampanjen 1937/1938 skall gälla för potatis, som inköpes för tillverkning av brännvin eller stärkelse, vilket pris numera av Kungl. Maj:t fastställts, har nämnden även övervägt prissättningen bl. a. å potatisstärkelse, som under nästa tillverkningsår kommer att användas för tillverkning av glykos och dextrin. Ifrågavarande prissättning är ännu ej fastställd, men man har uppenbarligen på grund av vidtagen höjning av potatispriset m. m. att räkna med ej oväsentligt stegrade priser å stärkelsen, jämfört med de priser, som gällde till mitten av februari 1937, då viss höjning av priset för återstående del av innevarande tillverkningsår vidtogs. Prisstegringen ifråga medför naturlig behov för glykos- och dextrinindustrien att utfå ett högre pris för glykos och dextrin. Räkna man, såsom synes motiverat, med ett inköpspris å stärkelse av resp. kr. 31:50 och 32:25 per deciton vid tillverkningen av resp. glykos och dextrin samt nuvarande villkor i övrigt, kan det enligt vad nämnden inhämtat förutses, att tillverkarna behöva betinga sig ett partipris av ungefär 47 kr. per deciton för glykos och 54 kr. för dextrin. Motsvarande pris inklusive tull å utländsk vara rör sig enligt uppgift omkring 52 resp. 56 kr. per deciton. Nämnden har därför icke funnit något mera trängande behov av en tullförhöjning föreligga i förevarande fall, helst som pristen- densen för utländsk glykos och dextrin på sista tiden torde visat uppåtgående tendens. Skulle det emellertid anses önskvärt att bereda den inhemska tillverkningen av nämnda varor ökad säkerhet gentemot utländsk konkurrens, på sätt som föreslagits i den remitterade motionen, har nämnden intet att däremot erinra.»

Kommerskollegium anför:

»Såsom av industrikontoret framhålles, äro de produkter, som beröras av motionen, huvudsakligen stärkelsesirap (glykos) och dextrin, för vilkas tillverkning potatisstärkelse i båda fallen utgör utgångsmaterialet. Tullsatserna äro för potatisstärkelse 20 kronor, för glykos 30 kronor och för dextrin 25 kronor för 100 kg., i de båda sista fallen med de till och med den 30 september 1937 gällande tilläggstullarna inräknade. Då av 100 kg. stärkelse enligt av industrikontoret anförda uppgifter kan påräknas ett utbyte av 95 kg. glykos eller 83 kg. dextrin, blir nettotullskyddet för glykos 8 kronor 95 öre och för dextrin 90 öre för 100 kg., under förutsättning att stärkelsetullen helt utnyttjas. Den föreslagna höjningen av tilläggstullen skulle öka nettotullskyddet med 5 kronor per 100 kg. i vardera fallet. Under de närmast föregående åren torde tullskyddet å stärkelse icke hava helt utnyttjats, men med hänsyn till att Kungl. Maj:t för kampanjen 1937/1938 fastställt avsevärt högre potatispris än förut varit gällande, synes en ytterligare höjning av priset å potatisstärkelse utöver den rätt avsevärda ökning, som i februari detta år genomförts, kunna förväntas. De svenska företag, som förarbeta potatisstärkelse, skulle härigenom uppenbarligen komma i sämre ställning i konkurrenshänseende gentemot importerad vara för den händelse prisnivån i utlandet ej skulle stiga.

Sveriges kemiska industrikontor har anfört vissa betänkligheter mot att priset å stärkelsesirap genom ytterligare ökning av tullsatsen i enlighet med motionen skulle uppdrivas. Det förbättrade skydd, som med tullhöjningen avsåges för den inhemska fabrikationen, skulle enligt industrikontorets mening bliva verkningslöst, för den händelse prisenivån bleve så hög, att varans konkurrenskraft gentemot vissa andra sötningsmedel nämnvärt påverkades och konsumtionsminskning på grund härav inträdde. Kontoret uttalar sig därför mot den föreslagna tullhöjningen och föreslår reglering av stärkelsepriset därhän, att stärkelse, avsedd för tillverkning av glykos, dextrin och eventuellt vissa andra produkter, åsättes ett pris, som är visst belopp lägre än priset å för andra konsumtionsändamål avsedd stärkelse.

Vad industrikontoret härutinnan anfört är utan tvivel värt beaktande.

Konfekt- och konfityrindustrien torde ej få anses vara av tekniska skäl nödsakad att använda viss kvantitet glykos, utan denna kan eventuellt åtminstone i rätt stor utsträckning tänkas ersatt med t. ex. invertsocker, om glykospriset blir för högt. Då även invertsockret kan framställas inom landet, torde det i och för sig ej vara av större intresse ur statlig synpunkt, att glykostillverkningen upprätthålles. Önskar man däremot bibehålla marknaden för potatisstärkelse, vore en sådan utveckling olycklig, såsom även i motionen framhålles.

I yttrande till chefen för jordbruksdepartementet den 27 maj 1933 över då föreliggande förslag till reglering av tillverkningen av potatismjöl m. m. anförde kollegium bland annat följande. För den händelse en dylik reglering ansåges ofrånkomlig ville kollegium framhålla den synnerliga vikten av att såväl utformningen som tillämpningen av dithörande bestämmelser måtte ske på sådant sätt, att såväl ett ensidigt gynnande av vissa odlareintressen som alltför betungande verkningar å de industrier, som använda potatismjölet i sin tillverkning, måtte undvikas. Bland de industrier, som i sådant hänseende och med hänsyn till sin konkurrensförmåga vore i särskilt hög grad beroende av, att ej råvaran i otillbörlig grad fördrades, framhölles glykos-, dextrin- och sagogrynttillverkningen.

Det förelåge sålunda viss anledning antaga, att vid genomförandet av en statskontrollerad prisreglering å den färdiga produkten, för vinnande av det avsedda syftet, ett högre pris komme att åsättas det för hushålls- och charkuteriändamål avsedda potatismjölet än för det, för vilket avsättning måste beräknas till förutnämnda industrier.

I gemensamt med lantbruksstyrelsen den 28 september 1933 avgivet utlåtande till Kungl. Maj:t (finansdepartementet) fann kollegium vidare anledning att betona den synnerliga önskvärdheten av, att statens potatismjölsnämnd vid tillämpning av prissättningsreglerna måtte tillse, att behörig hänsyn toges till vissa industriers behov av billig stärkelse såsom halvfabrikat för framställning av en del produkter, särskilt glykos, sago samt dextrin och därmed sammanhängande varuslag.

För stärkelse avsedd för tillverkning av glykos har hittills uttagits och uttages fortfarande ett 2 öre per kg. lägre pris än för stärkelse för allmän förbrukning under det att priset för stärkelse för dextrintillverkning är åsatt ett något högre pris än stärkelse för sistnämnda ändamål. Den prishöjning, som anses böra företagas senare under innevarande år, lär emellertid vara avsedd att läggas uteslutande på för glykostillverkning avsedd stärkelse, som därigenom skulle komma att stå i nära samma pris som för allmän förbrukning avsedd stärkelse.

Kollegium finner för sin del att en ökning av särskilt priset å glykos om möjligt bör undvikas och att hänsyn härtill bör tagas vid prissättningen å po-

tatisstärkelse. Under sådana omständigheter anser sig kollegium ej böra tillstyrka det motionsvis framförda förslaget om höjning av tilläggstillarna i fråga.»

Sveriges kemiska industrikontor, för vars ståndpunkt till den föreliggande frågan kommerskollegium redogjort, framhåller i sitt yttrande bland annat, att den höga tullen å stärkelse — 20 kronor för 100 kilogram — ingalunda tillkommit i avsikt att densamma skulle till mer än högst hälften utnyttjas av potatisstärkelseindustrien samt att Sveriges stärkelseproducenters förening u. p. a. år 1928 utfäste sig att under vissa villkor intill den 1 oktober 1928 tillhandahålla för glykos- och dextrinindustriernas drift erforderliga myckenheter potatisstärkelse till ett pris, motsvarande den kostnad, som importerad vara skulle betinga, därest tull uttoges med endast 10 kronor för 100 kilogram (jfr bevillningsutskottets bet. nr 24/1928).

Utskottet förordar, att tilläggstillar för glykos, dextrin och övriga till stat. nr 290 och 620 hänförliga varor även skola utgå under den tid potatismjölregleringen förlängts eller till och med den 30 september 1940. Vad beloppet av dessa tilläggstillar beträffar anser sig utskottet, med hänsyn till vad som anförts i de till utskottet inkomna yttrandena, icke kunna tillstyrka den av motionären föreslagna höjningen av tilläggstillarna å dessa varor. Utskottet vill emellertid, i anslutning till vad som anförts i yttrandena, framhålla angelägenheten av att vid handhavandet av den statliga regleringen på området behörig hänsyn tages till glykos- och dextrinindustrierna, för vilkas konkurrensförmåga prissättningen å potatisstärkelse uppenbarligen är av stor betydelse.

Utskottet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 175 samt med avslag å motionen II: 446 av herr förste vice talmannen Jeppsson, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 2 mars 1934 (nr 34) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa.

Stockholm den 11 maj 1937.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Viktor Larsson*, friherre *Lagerfelt*, *Wohlin*, *Wahlmark*, *Elof Andersson*, *Sjödahl*, *Ekman*, *Velander**, *Heüman* och *Eilif Sylwan* samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Lövgren*, *Björklund*, *Olsson* i Gävle, *Johanson* i Huskvarna, *Ericson* i Boxholm, *Werner* i Hultsfred, *Hagberg* i Malmö, *Jonsson* i Skedsbygd och *Lundell**.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.